

‘Ik behandel Racine met respect’

Loopt het Concertgebouw echt gevaar, wil Jarzyna weten. ‘Niemand in Polen zou het pikken.’

Door Karin Veraart

De Poolse regisseur Grzegorz Jarzyna (1968) zit in de laatste week van de repetities van *Phaedra*, Racines liefdesdrama uit 1677; zijn eerste regie bij Toneelgroep Amsterdam. De kleine, energieke artistiek leider van het Poolse TR Warszawa heeft er plezier in. ‘Ik behandel Racine met respect, en ik vind het af en toe vreselijk moeilijk’, zegt hij. Ook praktisch, want alexandrijnen in het Nederlands... Hij houdt zich vast aan het ritme van de verzen. Lukt meestal wel. En als het niet lukt, helpen de acteurs met hier en daar een herhaling of vertaling in het Engels.

Phaedra zat al een tijd in zijn hoofd. ‘Voor mij is het een archetypisch stuk, waarin we zien dat de mens helemaal niet veel veranderd is – in essentiële dingen als, zeg, de liefde. Ik vind dat wel een prettige gedachte, daardoor sta ik iets stabiel in de wereld.

‘Bovendien is het fraai van opbouw, echt spannend. Ik zie het eigenlijk nu een beetje als een thriller. Het gaat ten diepste uiteraard ook om de taal, de poëzie, en die moet je paren aan de actie. Wat betreft die actie, de wendingen die het verhaal neemt, is het heel modern.’

Hij zou het ensceneren bij de Salzburger Festspiele, maar dat project liep vast op onenigheid over de cast. Toen Ivo van Hove belde met de uitnodiging voor een gastregie bij zijn gezelschap, kwam *Phaedra* meteen weer op. Chris Nietvelt vertolkt nu de rol van de tragische heldin die verliefd wordt op haar stiefzoon (Eelco Smits).

Jarzyna's band met Nederland dateert uit 2001, toen Van Hove als festivalleider van het Holland Festival een Poolse *Hamlet* programmeerde,

geregisseerd door Krzysztof Warlikowski, geproduceerd door Grzegorz Jarzyna – de twee hotste jonge theatermakers uit Polen en misschien wel het hele voormalig Oostblok. In 2004 was Warlikowski te gast bij TA, nu is Jarzyna present. Zijn muziektheatervoorstelling *Giovanni* stond in het laatste Holland Festival. Hij is internationaal veel gevraagd.

Jarzyna was 30 toen hij werd benoemd als artistiek leider van het Teatr Rozmaitosci in Warschau (inmiddels: TR Warszawa). ‘Jong, ja. Ik kwam net van de theaterschool in Krakau. Je moet het ook zien in de tijd: het politieke systeem was ingestort, en daarmee lag ook het theater plat. Er was geen financiële infrastructuur meer, geen geld.’ Het theater – TRW wordt door de stad gesubsidieerd – zocht jonge mensen aan. ‘Die willen alleen maar dolgraag aan de slag en malen nauwelijks om geld.’

Jarzyna bouwde het zijne uit tot een avant-garde theater van faam. Met vergaande bewerkingen, heftige

De conservatieve linkse klik gaf meer om kunst en cultuur dan de liberalen nu

stukken van Brad Fraser en Sarah Kane, verrassende opera-adaptaties. Helemaal zonder slag of stoot ging het niet. ‘Ik denk dat het begin 2000 was. Ik werd door de portier tegengehouden: u werkt hier niet meer. We zouden de laatste voorstelling van het seizoen brengen, *Cleansed* van Kane. Dat vond het stadsbestuur – een conservatieve, kerkelijke club toen – te ver gaan, ik was ontslagen.’ Na enig praten op het stadhuis kreeg hij te horen: kom na de vakantie

De Poolse regisseur Grzegorz Jarzyna: ‘We mogen alles opvoeren, maar nu dreigt geldtekort.’

Foto Julius Schank

maar terug, als het stof wat is neerge-daald. ‘Daarna is me nooit meer een strobreed in de weg gelegd.’

Hij glimlacht. ‘Inmiddels hebben we heel andere problemen. Nu vooral budgettaire, opnieuw zorgelijk. De conservatieve linkse klik, het moet gezegd, gaf meer om kunst en cultuur dan de huidige liberale bestuurders. We mogen alles opvoeren, maar nu dreigt geldtekort.’

Met tachtig mensen in dienst – van

wie twintig acteurs – geldt TRW als een klein theater. Warschau telt liefst twintig stadtheaters. De spoeling wordt dun. Hoe dan ook, echt moeten sluiten en verdwijnen – zoals met hippe groepen in Hongarije is gebeurd – dat is in Polen niet aan de hand. Hij onderbreekt zichzelf: het Concertgebouw in Amsterdam, loopt dat echt gevaar? Schudt zijn hoofd.

‘Niemand in Polen zou het pikken. We hebben een rijke traditie die gekoesterd wordt. Problemen ten spijt,

als ik om me heen kijk in het Oosten zowel als in het Westen, daarmee vergeleken is de situatie in Polen perfect. Theaterscholen zitten vol, jonge mensen trekken massaal het theater in, het doet ertoe, er wordt gekeken, gediscussieerd, geblogt. Je gaat om iets te leren over je leven.’

Phaedra door Toneelgroep Amsterdam, regie Grzegorz Jarzyna gaat zondagmiddag in première in de Stadsschouwburg Amsterdam; tga.nl